

הלכות יום כיפור – רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל

איסור רחיצה: אסור מהתורה להתרחץ ביום כיפור. ורחיצה זו היא אפילו במים בלבד, ואפילו במים קרים. לכן אסור אפילו להכניס אצבע למים ביום כיפור, אבל מכל מקום לא אסרו אלא רחיצה שהיא של תענוג, אבל אם נגע במקום מלוכלך, כגון בטיט וצואה וכדו', מותר לשטוף במים את מקום הלכלוך בלבד, ואם הלכלוך בכמה מקומות וקשה עליו לרחוץ כל מקום בנפרד, מותר לרחוץ את כל המקומות שיש בהם לכלוך, אבל יכוון שאינו עושה זאת להנאה, אלא כדי להעביר את הלכלוך.

רחיצה בבידון ביום כיפור: מי שרגיל לנקות עצמו בבידון, מותר להשתמש בו גם ביום כיפור. ואפשר, שאפילו הוא מצוה, שיהיה גופו נקי לעבודת ה' ביום הקדוש הזה, אבל יכון שאינו עושה זאת לשם תענוג רק לשם ניקוי, אבל מכל מקום אסור להשתמש במים חמים בבידון אלא במים קרים. אבל מי שאינו רגיל להשתמש בזה כל השנה, אסור להשתמש בבידון, אבל מותר להרטיב נייר במים ולנקות בו. ואם כן יודע שלא יתנקה בפעם הזאת כראוי בלא בידון, מותר. וכן אשה שצריכה לנקות את עצמה בימי ראייתה, מותרת לרחוץ את מקום הטינוף, שכל רחיצה שהיא לנקות לכלוך לא אסרו. ומכל מקום אסרו להתרחץ לנקות עצמו מזיע, שאין זה לכלוך ממש, אפילו שרגיל לנקות עצמו בכל השנה, ביום כיפור לא יעשה זאת.

עד היכן נוטלים ידים: כיון שיש איסור רחיצה, אין ליטול ידים כשקם בבוקר וכן ולתפילה, רק עד קשרי אצבעותיו. וכן אם עשה צרכיו או הטיל מים וכדו', יטול רק עד קשרי אצבעותיו, כיון שנטילות הללו הן להעביר רוח רעה, ובנטילה עד קשרי אצבעותיו כבר מעביר הרוח רעה, ומכל מקום אין צריך לדקדק בזה, כיון שהיא רחיצה שלא לשם תענוג, לכן, אם עוברים המים את קשרי האצבעות, אין לחשוש, כן כתבו בשם החזון איש זצ"ל, ולכן יש לדקדק שבודאי יעברו המים את קשרי האצבעות, ולא ישאר עם רוח רעה, במיוחד ביום הקדוש הזה. אבל כהן שעולה לדוכן, נוטל עד הפרק, דמצותו ליטול כך, וכל רחיצה שלא לשם תענוג מותרת, ומטעם זה גם מי שחולה, ומותר לו לאכול ביום כיפור נוטל ידים עד הפרק. ויש מתירים לפני תפלת שחרית ליטול ידיו עד הפרק, כיון שתפלת שחרית יש חיוב ליטול הפרק, ככהנים העולים לדוכן, ולא לשאר תפילות.

סיכה האסורה והמותרת: אסור מהתורה לעשות סיכה ביום כיפור. וחמורה סיכה מרחיצה, שכל רחיצה שלא לתענוג התיירו, אבל סיכה אסרו אפילו שאינה לתענוג, כי מסיכה יש תענוג יותר מרחיצה, ולכן אסור להשתמש בכל מיני אבקות ומוצרי קוסמטיקה לסוגיהם, כי הכל בכלל איסור סיכה, וכן אסור להתיז על הגוף חומר ריחני נגד זיעה, וכל כיוצא בזה. ומי שיש לו מחלת עור, ומורח באופן קבוע משחות על עורו, מותר גם ביום כיפור למרוח, כי לחולה התיירו סיכה אפילו שאין לו סכנה, כמו כן מי שמחליף חיתול לתינוק, ורואה שהוא זקוק לסיכה, שלא יהיה לו פצעים וכדו' מותר לסוכו.

נעילת מנעל של בגד גומי ולבדים: אסור מהתורה לנעול מנעל של עור ביום כיפור, ואפילו בביתו, ואפילו אבל מותר בשל בגד ושל גומי ובשל עץ, ובתנאי שאין להם חיפוי עור, לא בפנים ולא בחוץ. וכתב המשנה ברורה וז"ל "ויש מאחרונים שמחמירין בשל עץ אפילו אינו מחופה עור. וכן יש מחמירין שלא לצאת במנעל העשוי מלבדים (שקורין וואליק) ועשוי כמנעל שלנו, והוא מגין על רגל ואינו מרגיש כלל שהוא יחף, ולא בכלל עיניו הוא, ולפ"ז ה"ה (קאלאשין) של גומא יש להחמיר. והנה אף שאין למחות ביד המקילין, אחרי שהשו"ע רוב אחרונים מקילין בזה, מ"מ, מי שאפשר לו נכון להחמיר בזה ולילך באנפלאות של בגד כנהוג" עכ"ל.

וכתב בפסקי תשובות "והטעם שהשו"ע רוב האחרונים מקילים, נראה על פי הראשונים, כי איסור והיתר הנעליים תלוי אם הדרך בכל השנה לצאת בנעליים כאלו, וכיון שאין הדרך הרגילה לצאת עם נעליים מסוג המוזכר במשנה ברורה, לכן הקילו בהם מדינא".

נעילת נעלי עור סינטטי ונעלי ספורט: "ולפי זה, מה שמצוי בזמננו נעליים שעשויים מעור סינטטי ודומה ממש לנעלי עור וגם סוליתו עבה ונוחה לרגל כנעלי עור, והדרך לצאת בו כמו בנעלי עור, יהיה אסור ללבושם ביום כיפור ובתשעה באב, אף לפי המקילים הנ"ל. אולם נעלי ספורט וסנדלים שסוליתן עשויה מחומר גומי עב וגם כן נוחים להליכה, ובזמננו יש שהולכים בהם בכל ימות השנה, מכל מקום, עדיין נכלל בגדר 'אין הדרך לצאת בו' ואין למחות בידי המקילים ללבושם ביום הכיפורים ובתשעה באב, אכן, מי שנהוג ללבושו בכל ימות השנה, יש להורות לו להחמיר".

נעלי גומי: "ונעלי בד ונעלי בית וסנדלים וכדו' שסוליתם עשויה משכבה דקה של גומי וכיוצא בזה, ובעת ההליכה בהם מרגישים את קושי הקרקע, אף שבבית נוהגים ללכת בהם בכל ימות השנה, מכל מקום, כיון שאין הדרך לצאת בהם לרחוב, מותר ללבושם ביום הכיפורים ובתשעה באב אף לכתחילה".

זרכם של אנשי מעשה: "ויש אנשי מעשה המחמירים לא ללבוש כלל צורת מנעל ביום הכיפורים, רק הולכים בגרביים גרידא, ויש הנוהגים שברחוב לובשים נעלי בד, ובבית הכנסת וכן בבית, הולכים ללא נעליים כלל".